

had wèl de capaciteiten om inspirerend te werken op al degenen die bereid waren, zijn directieven te volgen, maar hij was veel te onbeheerst en autoritair om als samenbindende kracht te fungeren in het contact met de leiders van andere illegale organisaties – dat was een taak die spoedig aan Neher toeviel. Ook waren van Velsens opvattingen althans aanvankelijk uitgesproken excentriek. Hij had in de herfst van '41 een gesprek met van Heuven Goedhart gevoerd waarin hij volgens deze betoogd had dat koningin Wilhelmina die 'gevlucht' was, niet moest terugkeren, dat prinses Juliana door haar huwelijk met een Duitse prins ongeschikt was voor de opvolging, dat voor die opvolging alleen prinses Beatrix (toen drie jaar oud) in aanmerking kwam, dat alle politieke partijen na de bevrijding moesten verdwijnen en dat er dan een kabinet moest komen van 'sterke mannen' – van Heuven Goedhart noemde van Velsen ten overstaan van de Enquêtecommissie 'een Oranjefascist',¹ maar wist natuurlijk wel dat het NC deze in '41 geuite denkbeelden geenszins overgenomen had; wij zullen maar aannemen dat van Velsen, toen hij in '43 met het NC begon, van de dwalingen zijns weegs teruggekeerd was, met dien verstande natuurlijk dat hij, een veertiger, zijn aard niet kon wijzigen. Enthousiast als hij was, bedronk hij zich gemakkelijk aan zijn eigen woorden; 'hij was', zo vertelde ons Neher, 'idealistisch en heerszuchtig, maar u moet dat niet verkeerd begrijpen: zijn bedoelingen waren eerlijk.'²

met de bedoeling om het niet-politieke element van onze samenleving daarin ook te vertegenwoordigen. De verhouding is vastgesteld: drie vertegenwoordigers van politieke partijen en twee niet-politieke mensen. Diezelfde verhouding is aangehouden in die vijftien er om heen.

Mr. Donker: Spreekt u nu over het Nationaal Comité van vóór 1 april 1943?

Mr. van Walsum: Neen, ik spreek over het Vaderlands Comité.' (van Walsum bedoelde het *Grootburgercomité* – nu gaat de zaak de mist in:)

Mr. Donker: Ik bedoelde het Nationaal Comité van vóór 1 april 1943.

Mr. van Walsum: Mag ik dan vragen wat u bedoelt als u over het Nationaal Comité spreekt?

Mr. Donker: Dat is een verrassende vraag.

Mr. van Walsum: De hele bezettingstijd door is de terminologie in deze aangelegenheden uiterst onzeker geweest.' (*Enq.* dl. VII c, p. 275)

Dan te bedenken dat in deze dialoog het Nationaal Comité van Verzet nog niet eens een rol speelde! ² Via Vught kwam hij in een concentratiekamp in Duitsland terecht; hij overleefde de oorlog. ³ Getuige M. A. Tellegen, *Enq.*, dl. VII c, p. 573.

¹ Getuige G. J. van Heuven Goedhart, a.v., p. 795. ² L. Neher, 9 okt. 1957.